

Kapské město – kdy nastane

Zadáte-li si do vyhledávače heslo Kapské město, vyjedou vám nejspíše lákavé snímky zátoky s městem, nad kterým se tyčí její symbol – Stolová hora. Hotely mají luxusní apartmány, bazény se modrají v zelených zahradách, na okolních kopcích se táhnou dlouhé vinohrady. Letenky do tohoto města snů, které založil Holanďan Jan von Riebeeck v 17. století pro holandské lodě plující do Afriky, Indie a Asie, jsou v posledních měsících čím dál tím levnější. Pokud si předem nezjistíte proč, můžete být nepřijemně překvapeni.

litru vína do Evropy a USA. Na každý litr vína je přítom během celé jeho produkce potřeba 100 litrů vody. Kromě toho Kapské město vyvezlo v loňském roce 231 00 tun citrusů, což znamená další milióny litrů vody. Když si v obchodě koupíte pomeranče a láhev vína z Jihoafrické republiky, pomyslete na to, že i vy pijete vodu, která na druhé straně Země chybí. To nemá být srdceryvný apel, to je fakt, stejně jako to, že v roce 1995 mělo Kapské město 2,4 miliónu lidí, v roce 2018 je jich už 4,3 miliónu. Zatímco tedy populace za 23 let vzrostla o 73 %, kapacita přehrad byla zvětšena o pouhých 15 %. Od roku 1950 do roku 1999 spotřeba vody rostla o 4 % za rok. Populace sílila a spotřeba vody se zvyšovala a globální oteplování se začalo zvolna projevovat i zde. Klima se začalo měnit, srážek ubylo. Staří Májové by obyvatelům města mohli říct – to všechno už tu jednou bylo, během několika desítek let budete na suchu. Ale spirála – vír

Prázdný bazén v Kapském městě

Zásoby pitné vody se na celé Zemi zmenšují, tuto varovnou informaci jsme začali brát na vědomí i u nás, kde se zvlášt' za minulého režimu nehospoďarilo s vodou v krajině šetrně (viz minulé číslo Niky) a důsledky pocít'ujeme dodnes. Také zimy už nejsou tak bílé jako na 90 let starých obrázcích Josefa Lady. A problém globálního oteplování snad vzal už na vědomí i Václav Klaus, dříve jeho zarytý popíratel. Po přečtení reportáže z Afriky, kde se vylidnily celé oblasti, protože lidé odešli za vodou, se člověk cítí provinile, když si napustí plnou vanu.

Kapské město čerpá pitnou vodu z šesti velkých přehrad, které se nacházejí v horách nad městem. Tyto přehrady se naplňují v zimě srážkami. Terén kolem města je značně členitý, proto i srážky jsou tu značně diferencované. V údolích jsou průměrně 515 mm za rok, na horách 1500 mm. Léto bývá suché a teplé s průměrnými teplotami 25° C. Během léta hladina vody v přehradách rapidně klesá, protože ji z nich odčerpává město i zemědělcí na zavlažování vinic a jiných plodin. 80% vody je totiž spotřebovaná právě v zemědělství. V roce 2016 Kapské město vyvezlo z provincie Západní Kapsko neuvěřitelných 452 miliónů

„Day Zero“?

v unikající vodě – se točí rychleji než před stovkami let na náhorních plošinách Yucatánu.

V roce 2000 zavedlo Kapské město první restriktce, které měly snížit spotřebu vody. V roce 2007 byla vypracovaná a implementovaná strategie managementu vodního hospodářství, která byla víceméně úspěšná a navzdory stále rostoucímu počtu obyvatelstva držela spotřebu vody na úrovni před rokem 1999. Následující roky ale byly ve znamení poklesu srážek, v roce 2017 byly roční srážky dokonce nejnižší od roku 1933 a město muselo přikročit k velice tvrdým opatřením. Den, kdy bude uzavřen přívod vody do domácností, byl nazvaný Dnem nula (the Day Zero) a stal se strašákem pro místní a koneckonců i pro turisty. Byl vydaný zákaz zalévání, napouštění bazénů, heslem hygieny na WC se stalo - „If it's yellow let it mellow, if it's brown flush it down.“ Což by se dalo volně přeložit jako – Pokud je to žluté, nechte to uzrát, pokud je to hnědé, spláchněte. Lidé jsou nabádáni, aby se sprchovali co nejméně, „módou“ mezi uvědomělými občany se staly mastné vlasy, v kavárnách dostanete kávu do kelímku a ne do šálku, aby se nemusel mýt, atd. Kdo použije víc, než je stanovený denní limit pitné vody (nyní jen 25 litrů), může být pokutován. Důsledky mohou být pro město a celý region katastrofální – kvůli nedostatku vody může přijít o práci mnoho lidí v zemědělství i ve službách, zvedne se tedy nezaměstnanost a chudoba, to vše povede k inflaci, zvýšení ceny za jídlo a vodu, nedostatečné hygieně, nárůstu nemocí, V obchodech si ovšem i dnes stále můžete koupit balenou vodu, ale v minutě, kdy je přivezena, je i vyprodaná. Obyvatelé mohou jít pro pitnou vodu k přírodním pramenům ve městě, ale znamená to hodiny a hodiny čekat ve frontě, aby si mohli naplnit svoje nádoby pod dohledem policie.

Můžeme na této situaci nalézt vůbec nějaká pozitiva? Také další místa na Zemi čelí podobnému úbytku vody i když ne

Vinice u Kapského města

Vlevo nahoře: Jedna z vodních nádrží nad Kapským městem při současném stavu vody

Lidé ve frontě na pitnou vodu

v takto akutní podobě. Nejen vědci v Jihoafrické republice intenzivně pracují na tom, jak efektivně získat z mořské vody vodu pitnou (nebo alespoň užitkovou). Ve městě probíhají průzkumy podloží, kde by mohly být provedeny hlubinné vrty do spodních vod. Stále ještě jsou mezery v recyklaci odpadních vod. Lidé jsou poučováni, jak co nejvíc šetřit s vodou. Veškeré úniky – kapající kohoutky a narušené vodovodní potrubí by měly být již opravené. Kapské město chce dále v nejbližší době podstatně snížit produkci zemědělských plodin, které vyžadují velkou závlahu. Příklad Kapského města může být (pokud dopadne dobře) inspirací pro ostatní místa na Zemi v tom, jak zvládnout tuto kritickou situaci.

Pokud se povedou všechna předsevzetí Kapského města a nacházející zima bude milosrdná, naplní se snad nyní skoro prázdné přehrady a „Day Zero“ bude odsunutý. I tak se ale raději připravte na to, že pokud se rozhodnete vyrazit do této destinace, číšník, který vám v hotelu přinese na zahradní lehátko u vypuštěného bazénu džus v umělohmotném kelímku, bude mít mastné vlasy, a ruce si potom umyjete dezinfekcí nad nespláchnutým záchodem. Na druhou stranu, výlet do tohoto jistě nádherného místa by si měl člověk udělat možná právě teď, protože až když na vlastní oči uvidíme, jak katastrofální může být nedostatek vody, uvědomíme si, že napít se čisté vody může být výsadou a ne samozřejmostí.